

Boudewijn Smid

DE LAATSTE
ZATERDAG

2016 Thomas Rap

Deel I

Waarom grenzen voetbalvelden altijd aan nieuwbouwwijken met doodlopende straten? vroeg Sjaak zich af. Het vijfde speelde een uitwedstrijd bij een club waartegen hij nog nooit gespeeld had. Sjaak was laat. Niets voor hem eigenlijk, te laat van huis gaan. Normaal was hij van de klok. Hij keerde zijn fiets en probeerde een volgende straat. Aan het eind zag hij lichtmasten. Godzijdank, hij zat goed. Dichterbij zag hij dat het om een uitgestrekt sportcomplex ging. Op de poort stonden grote luidsprekers waaruit marsmuziek schalde. Boven de kantine wapperden vlaggen. In de haast herkende Sjaak de Nederlandse en de Duitse. Met de rug van zijn hand veegde hij het zweet van zijn voorhoofd. Het was belachelijk warm. Hij keek op zijn horloge: zes voor halfdrie. Hij rende de kantine in. Na enig zoeken vond hij de kleedkamer voor het vijfde. De ruimte was verlaten, iedereen stond allang op het veld. Sjaak kleedde zich uit en opende zijn voetbaltas. Een wee gevoel bekreep zijn maag. Hij wroette door zijn spullen. Scheenbeschermers, trainingspak, sokken, broek, shirt, handdoek, shampoo, maar geen voetbalschoenen. Sjaak vloekte. Hij rende in zijn onderbroek de langgerekte gang op. Zijn blote voeten kletsten op de tegels. Aan het eind vond hij de materiaalman. Hij leek op Leo Beenhakker, verdomd het wás Leo Beenhakker: chagrijnige kop, shagje op de lip.

‘Voetbalschoenen vergeten,’ hijgde Sjaak. ‘Heb je iets voor me?’

Beenhakker nam hem van top tot teen op. Daarop zoog hij aan zijn sigaret, haalde zijn schouders op en liep het materiaal-hok in. Even later stak hij een rossig hoofd om de hoek. ‘Welke maat?’ snauwde hij.

‘Vijfenveertig. Desnoods zesenvveertig.’

Het rossige hoofd verdween. Na een paar lange minuten kwam Beenhakker uit zijn hok. ‘Dit is alles wat ik heb.’

Hij hield twee afgetrapte voetbalschoenen voor Sjaaks neus: een Adidas met afschroefbare noppen en een Puma met vaste noppen en een scheur buitenkant rechts. Sjaak wilde ze pakken, maar Beenhakker trok zijn hand terug. ‘Als ik jou was zou ik binnen blijven. Onweer op komst.’

‘Ze hebben me nodig.’ Sjaak griste ze uit Beenhakkers handen, rende naar de kleedkamer, trok zijn voetbaltenue en pas verworven schoenen aan en sprintte naar buiten. Nergens stond aangegeven waar het vijfde speelde. Gedesoriënteerd keek hij om zich heen. Deze club moest minstens over tien velden beschikken, zo immens was het terrein. Hoog achter de kantine zwollen donkere wolken aan. Lukraak rende hij naar links, op zoek naar een team met wit shirt, blauwe broek en blauw-witte kousen. Tevergeefs. Hij rende terug en probeerde rechts. In de verte, op het achterste veld, zag hij zijn ploeg. Hij sprintte eraartoe. Aan de zijlijn, rug nat van het zweet, zwaaide hij naar zijn teamgenoten. ‘Foort!’ riep hij, ‘ik ben er.’

Foort ging te veel op in het spel om hem te zien. Of wilde hij hem niet zien?

‘Van Doorn! Van Doorn!’ Ook de keeper reageerde niet.

Boven het sportterrein was de lucht nu donkerpaars, de eerste knikkergrote druppels sloegen uiteen op Sjaaks schouders.

‘Scheids! Scheids! Kan ik erin?’

De scheids keek even zijn kant op, maar leek hem niet te begrijpen. Sjaak keek naar zijn positie. Verdomd, er stond al iemand laatste man. Iemand die hij niet kende. Hij telde de spelers van het vijfde. Wanhoop greep hem bij de keel. Ze waren met elf!

Sjaak Viever schrok wakker. Zijn hartslag was hoog als na een sprint. Naast zich voelde hij het lichaam van Elsa. Haar aangename warmte bracht hem enigszins tot rust. Leo Beenhakker? Onweer? Hij probeerde zijn situatie helder te krijgen. Vandaag was zijn afscheidswedstrijd. Gisteravond had hij nog gezaalvoetbald. Had hij beter niet kunnen doen. Zijn onderrug voelde doods, totdat hij zijn benen probeerde te bewegen. Een pijn-scheut reisde vanuit zijn stuitje langs de achterkant van zijn dijen, via de knieholtes naar zijn kuiten. Hij kreunde. Zijn vriendin draaide zich op haar andere zij.

Toen de felste pijn weg was, bleven een paar zenuwen zeuren. Sjaak probeerde zijn knieën op te trekken. Weer schoot een steek door zijn onderlijf. Hoe kan ik in godsnaam een helft spelen? ging het door hem heen. Ik voel me een kever die op zijn rug ligt.

Hoelang had hij nu gevoetbald? Altijd een simpele rekensom, omdat hij op zijn tiende was begonnen. Nu bijna zesendertig jaar, waarvan meer dan vijfentwintig bij zijn huidige team. Naar boven afgerond vier decennia – twee keer het Interbellum, of de helft van de Tachtigjarige Oorlog – schieten, tackelen, koppen, vallen, hakken, sprinten, kappen, draaien, schoppen en geschopt worden. Het was hem niet in de koude kleren gaan

zitten. Terwijl hij met een grimas zijn knieën een paar millimeter verder optrok, maakte hij een lijst van de blessures die hij opgelopen had.

Op zijn vijftiende, midden in een groeistuip, knapte er iets in zijn linkerheup. Vier voetballoze maanden volgden. Op zijn achttiende plantte een tegenstander een elleboog in zijn gezicht, waardoor zijn neus kraakte en een bananenbocht maakte. De dokter duwde hem op advies van zijn toenmalige vriendin terug in de oorspronkelijke stand. Min of meer. De neus hield een flauwe kromming waardoor zijn gezichtsuitdrukking iets clownesks had. Een jaar later, vlak voordat hij in Amsterdam ging studeren, sprong het vel op zijn schedel open na een kop-duel. Met elf hechtingen werd de schade hersteld.

Tussen de dertig en de veertig bleef hij vrij van ernstig letsel. Een godswonder. Een jeugdtrainer had hem verteld dat juist de jongens die hun been terugtrokken het vaakst geblesseerd raakten. Sindsdien had hij nooit meer een been teruggetrokken.

Na zijn veertigste beleefde Sjaak een primeur: de knieblessure. Met handen en voeten probeerde hij een Surinaamse variant op Horst Hrubesch de doorgang te beletten. De man sleurde Sjaak mee alsof hij niet meer was dan een baal wol. Toen hij eenmaal was afgeworpen, zat zijn onderbeen zijdelings en haaks onder zijn bovenbeen. Na maanden revalidatie stond hij, met knieband, weer tussen de lijnen. Buiten dat het gewricht nu en dan op slot sloeg, ging het weer heel aardig. Althans, dat vond hij zelf.

Het valt eigenlijk wel mee, dacht Sjaak, met zijn voetballijf. Zijn dijbenen maakten een hoek van honderd graden met zijn bovenlichaam. De pijn was dragelijk, maar wat hij ook probeerde, hij kreeg zijn hielen niet tegen de kont.

‘Liefje.’

Het lichaam naast hem gaf geen sjoege.

‘Liefje. Liefje, help me even.’

Het lichaam sputterde.

‘Toe Elsa. Zo kan ik niet opstaan.’

Het lichaam rolde langzaam om. ‘Altijd hetzelfde liedje,’ zei Elsa slaapdronken. ‘Jij doet dom en ik moet je uit de brand helpen.’

‘Ik moet hoe dan ook uit bed. Om voor altijd te stoppen met voetbal.’

‘Wat kan ik doen?’ vroeg ze, nu wat milder.

‘Eerst een Advil, graag. Doe maar twee. En een glas water.’

‘Alles in dienst van de bal!’

Elsa behoorde niet tot de vrouwen die met argusogen hun mannen naar het voetbalveld zagen vertrekken. Ze gunde Sjaak de lol, ook al waren de zaterdagen zonder hem soms langer dan ze wenste. Elsa was een vrouw met een goed gevulde inloop- én boekenkast. Als strateeg bij een gerenommeerd reclamebureau verdiende ze meer dan Sjaak. Hoewel hij een aardig appartement in de Jordaan bewoonde toen ze elkaar ontmoetten, was hij bij haar ingetrokken. Een heel huis met tuin in de Watergraafsmeer. De wijk deed hem denken aan het dorp waar hij opgegroeid was. Hij had er jaren over gedaan om stedeling te worden en nu woonde hij weer in een soort dorp. Met burens die op zaterdag voor de deur hun auto wasten.

‘Het voelt als een stap terug,’ had hij tegen haar gezegd. ‘Maar ik heb het voor je over.’

Elsa was telg uit een voetbalgeslacht. Haar vader had tot zijn hartaanval amateurclubs getraind en haar broer voetbalde bij een eersteklasser tot zijn kruisband afscheurde. Het avondeten werd zondag met het bord op schoot voor *Studio Sport* genuttigd. Ook doordeweeks was voetbal hét onderwerp aan tafel. Zelfs haar moeder praatte mee. Elsa had zich eraan gestoord en

zich ertegen afgezet. Op één punt was ze nooit losgekomen van haar opvoeding: de combinatie man-voetbal was een twee-eenheid. Ze had voor Sjaak gescharreld met niet-voetballers, maar had die relaties *deep down* als van voorbijgaande aard gezien. Een man, nee, haar man voetbalde. Punt. Het bijbehorende gezeur nam ze voor lief. Het klagen over de blessures, de pijn-tjes. Het aangeschoten thuiskomen en tot in het kleinste detail vertellen over een doelpunt. Het gekanker op teamgenoten die niet konden voetballen. In het begin van hun relatie luisterde ze echt, later deed ze alsof.

Ze gaf hem een glas water en de pijnstillers en legde zich weer naast hem. Sjaaks hand landde op haar zachte dijbeen. ‘Mijn voetbalvrouw.’

‘Vlei niet zo. Zeg liever wat ik nog meer moet doen.’

‘Even de pillen laten indalen.’

Hij sloot zijn ogen. Het einde van zijn voetballeven. Hij woog het gewicht van het moment. In 1974, direct na het WK in Duitsland, was hij lid geworden van de club in het dorp waarheen ze net waren verhuisd. Zijn moeder had hem liever op hockey gezien, maar hij was onvermurwbaar geweest. Hij had zijn vader voor de buis zien juichen, horen vloeken en ineen zien krimpen om het Nederlands Elftal. Het was de eerste keer dat hij zijn vader zag huilen. Op dat moment begreep hij dat voetbal een van de belangrijkste zaken ter wereld was. Natuurlijk wilde hij daarbij horen. Hij zou trainen en nog eens trainen, hij zou gescout worden door Ajax en prof worden, met als uiteindelijke doel: het Nederlands Elftal. Dan, in de WK-finale tegen West-Duitsland, zou hij de beslissende goal maken. Met een onvervalste *Fallrückzieher* zou hij de tranen van zijn vader wreken. Dat was wat hij ’s avonds in bed met wijd open ogen droomde.

Sjaak werd voetballer in de laatste jaren van de leren ballen.

Donkerbruine geveterde ondingen die zich bij regen volzogen en zich door tienjarige spillebeentjes nauwelijks lieten verplaatsen. De tijd van de vierkante doelpalen. Van het echte gras met kuilen en pollen. Kom daar nu nog maar eens om met al die kunstgrasvelden die zichzelf zomer en winter door als groene lopers voor de voetballers uitrollen.

Zijn carrière begon in de spits. Bij gebrek aan bespeelbare ballen zakte hij naar het middenveld. Midmid was en bleef hij tot in zijn studententijd. Tot Foort zich bij het vijfde voegde en zonder er een woord aan vuil te maken virtuoos het spel ging verdelen. Sjaak restte niets anders dan verder te zakken naar de plek van laatste man. Ook een eervolle positie, zo hield hij zichzelf voor. Denk aan Krol, Beckenbauer, Koeman, Baresi...

De Advil dempte de pijn.

‘Wil je even voor mijn voeten gaan zitten en mijn knieën langzaam naar mijn buik drukken?’

Sjaak had voeten met rommelige tenen. Maar hij had gespierde harige kuiten.

‘Langzaam! Langzaam in godsnaam.’

Sjaaks onderbenen maakten een hoek van negentig graden met zijn lichaam. ‘Nu op mijn knieën gaan liggen en ze verder naar mijn lichaam drukken.’

‘Kinky!’ Elsa vleide haar buik op zijn onderbenen. Haar borsten rustten op zijn knieën.

Sjaak sloot zijn ogen. Het was alsof de spieren een voor een van zijn onderrug werden gepeld. Hij kreunde.

‘Doet het zeer?’

Hij kreunde nog harder, het gezicht in een kramp.

‘Mannen zijn mietjes.’

‘Blijf hangen,’ smeekte Sjaak. ‘Ik probeer te ontspannen.’

Heel langzaam trok de pijn weg. Eerst uit zijn onderrug, toen

uit zijn benen. Zijn knieën raakten bijna zijn borst, het hoofd van Elsa op een paar centimeter afstand van het zijne. Haar adem streek langs zijn wangen. Hij opende zijn ogen. Langs de kin van zijn vriendin zag hij borsten in haar nachthemd. Ze zoende hem. Nog eens, het puntje van haar tong drong tussen zijn lippen.

‘Zal ik even boven op je gaan zitten?’ vroeg ze, een beetje schor. ‘Om ook je bekken los te maken?’

Hij dacht aan zijn rug en aan de helft invallen.

‘Nee,’ zei hij, in een vlaag van daadkracht. ‘Niet voor de wedstrijd.’

‘Daar dacht je vroeger anders over,’ pruilde Elsa en gleed van zijn knieën.

‘De tijden zijn veranderd.’ Voorzichtig liet Sjaak zijn benen zakken. ‘Diepgaand, representatief onderzoek heeft eindelijk aangetoond dat een man wel degelijk scherpste kwijt is na de daad. Dat kan ik me niet veroorloven. Niet in mijn laatste wedstrijd.’

Onder de douche dacht Sjaak aan het naderende afscheid. Natuurlijk was het tijd om te stoppen. Zijn geest wilde door, maar zijn linkerheup, linkerknie en onderrug gilden in koor: NEE! Welk afscheid riep eigenlijk geen gemengde gevoelens op? Het afscheid van zijn grootvader? De man ging tien jaar later dood dan hij zelf wenste. Het afscheid van zijn eerste vriendinnetje? Die had spannende billen, maar een saai karakter. Het afscheid van Foort? Daar kon hij vijftien jaar na dato nog steeds geen chocola van maken.

Bas, sinds een jaar of tien onderdeel van het team, de laatste vijf jaar als aanvoerder, had hem met zachte hand naar de zijlijn geduwd. Bas was een goede aanvoerder, stipt als een Duitse spoorwegbeambte. Hij spaarde zichzelf niet als het om reservebeurten ging, maar op sociaal-emotioneel gebied... Sjaak was twee decennialang de grote meneer van het team geweest, samen met Foort. Hij had in de derde klasse reserve de achterhoede geleid als een vorst. Vijftien jaar lang had hij de aanvoerdersband gedragen. Dat verdiende respect. En dat respect miste hij bij Bas. Die sloot zich aan bij het vijfde toen Sjaak op zijn retour was. Bas had alleen van horen zeggen dat hij ooit onpasseerbaar was en een stuk of tien goals per seizoen meepakte.

Het was een sluipend proces geweest. Bas had Sjaak vaker

dan hem lief was reserve gezet. De jonge gozer op zijn plek was groot en snel, maar tactisch was er heel wat op aan te merken. Meende Sjaak. Bas en de meeste anderen zagen dat niet zo. Dat voelde hij en dat deed pijn. Een heel andere pijn dan lage rugpijn. Veel fundamenteeler, veel dieper. Zaterdag zijn voetbaltas inpakken en naar het voetbalveld fietsen was net zo gewoon als op maandagochtend zijn brood smeren en naar zijn werk gaan. Terwijl de een na de andere voetballer van het eerste uur stopte, ging hij door. ‘Het is een kwart van mijn ik,’ was zijn excuus. ‘Ik ben hoofd communicatie, ik ben zoon van mijn ouders, ik ben met Elsa en ik ben voetballer. Als ik daar afstand van doe ben ik mezelf niet meer.’

Nog geen maand geleden, vier zaterdagen om precies te zijn, schoof Bas in de derde helft naast hem. Sjaak zat een beetje afzijdig maar tevreden aan een biertje en bekeek het jonge spul met vertedering. Het hadden zijn zoons kunnen zijn. Sinds Wilfreds herniaoperatie was hij tien jaar ouder dan de op één na oudste. En dat was de keeper.

‘Hoe is het met je rug?’ vroeg Bas.

‘Gaat wel. *The day after* komt de echte ellende.’

Bas knikte en zweeg. Op de achtergrond zong André Hazes over een lege kruik. De vrijwillige barvrouw ging rond met bitterballen. Een geste van het nieuwe bestuur.

‘Sjaak,’ zei hij toen, ‘even op de man af. Wat zijn je plannen voor volgend jaar?’

‘Hoe bedoel je?’

‘Met voetbal. Je weet wel. Het team.’

‘Mijn plannen?’ Sjaak zag de bui hangen. ‘Misschien kan ik beter vragen wat jouw plannen zijn.’

Bas nam een slok bier, het schuim maakte een dunne snor boven zijn lip. ‘Ik zal straight met je zijn. We hebben plannen met

het team. We willen naar de tweede klasse. Er komen een paar jongens bij. Jonge jongens, die hoog gevoetbald hebben...'

Sjaak zuchtte. Dat verhaal kende hij. Sinds de nieuwe lich-ting het overgenomen had, deden aan het eind van het seizoen de wildste geruchten de ronde. Er komt nu toch een spits bij... Die prikt er minstens twee per wedstrijd in... Dat soort shit. De praktijk was altijd weerbarstiger. De jongen bleek toch iets minder talentvol dan voorgespiegeld, of paste zich binnen een paar weken naadloos aan bij het niveau van de rest.

'Het plan is volgend jaar verplicht twee keer per week te gaan trainen. Wie dat niet wil, of niet kan, staat er sowieso naast.'

Bas keek Sjaak onderzoekend aan. 'Ik vroeg me af of jij daar nog zin in hebt. Met je rug en zo.'

Zin? Voetbal was bij hem nooit een kwestie van zin geweest. Voetbal was een roeping, een heilig moeten. Dat wilde hij antwoorden, maar hij hield zich in. Hij keek Bas aan, die in de lange stilte onrustig op zijn stoel schoof. 'Twee keer trainen?'

Bas knikte.

'Verplicht?'

Weer knikte Bas.

'In de reserve derde klasse?'

'We willen fucking graag naar de tweede klasse.'

'Dan wordt het tijd mijn voetbalschoenen op te bergen. En wel per direct.'

Bas schoot in de stress. Zo'n abrupte exit was nou ook weer niet de bedoeling. Hij probeerde Sjaak te overtuigen het seizoen in ieder geval af te maken. Nog maar twee maanden, man. Sjaak weigerde. Hij was het gedoe plotseling helemaal zat. Hij had eind vorig seizoen de eer aan zichzelf moeten houden. Dat had hem deze vernedering bespaard. En een paar voetbalschoenen. Bas bekeek het maar. Maar Bas gaf niet op. Een afscheids-

wedstrijd dan? Weer weigerde hij. Bas wanhoopte. Zo had hij het niet bedoeld. Toen kwam hij met het idee van een reünie. Om ter gelegenheid van Sjaaks afscheid de oud-voetballers van het vijfde bij elkaar te roepen. Hij was immers een van de grondleggers van het team?

Sjaaks koppige houding werd een aarzelende. Bas voelde dat hij beet had.

‘Nog één keer de *old soldiers* bij elkaar, dat is toch te gek? Samen nog één keer drinken in de kantine, uit eten en de stad in? Een teamwandeling langs *memory lane*?’

Het idee de voetballers van het eerste uur weer bij elkaar te zien, herinneringen op te halen, de stad in te gaan, dronken te worden, won het van Sjaaks trots. Het team uit de jaren tachtig en negentig: dat was een warm bad. Elke zaterdag met een stuk of elf vrienden. Mannen die voor elkaar door het vuur gingen. Die wel eens een meningsverschil hadden, maar in het diepst van hun hart van elkaar hielden zoals alleen mannen van elkaar kunnen houden. Hoe vaak had hij heimwee naar die groep? Elke zaterdag?

Sjaak reikte onder het bed naar zijn voetbaltas. Voor de laatste keer dacht hij, niet zonder gevoel voor drama. Hij pakte zijn trainingspak in, zijn sokken, scheenbeschermers, zijn shirt met nummer 3 (uiteindelijk had hij gevoelens weten de ontwikkelen voor dat cijfer), een handdoek en een schone onderbroek. En natuurlijk zijn voetbalschoenen. Hij deed niet aan bijgeloof, maar zijn voetbalschoenen gingen als laatste in de tas. Twee paar. Sinds de opkomst van kunstgras had hij naast zijn normale een soort zaalvoetbalschoenen met onvolgroeide noppen nodig.

Aan het begin van dit seizoen had hij nog nieuwe gekocht. Het was geen eenvoudige klus geweest een paar redelijk ogende voetbalschoenen te vinden. Ooit waren voetbalschoenen zwart, met alleen de merktekens in een kleur. Nu liepen zijn jonge teamgenoten op kanariegele, zalmroze of gifgroene schoenen. Tijden veranderen. Zeker. Maar niet alle verandering is vooruitgang.

Hij rook aan zijn kunstgrasschoenen. Vroeger roken voetbalschoenen twee weken naar leer, daarna overheerste de geur van gras en modder. Als de schimmel kwam dan wist je: de blesuretijd van de voetbalschoen is aangebroken. De groen-witte pluisjes veegde je weg, de muffe lucht niet. Die ontsnapte aan de voetbaltas zodra je in de kleedkamer de rits opentrok. De walm vermengde zich met de dampen uit de andere tassen

tot een gifwolk van kleedkamerbrede proporties. Nu rieken Sjaaks schoenen nog steeds als het interieur van een nieuwe auto. Dankzij kunstvezel, dat bijna overal in en rond de stad het levende gras had verdrongen.

De sliding was een zeldzaamheid geworden, de witte raaf van de voetbaltechniek. Sjaak betreurde dat. Hij was een liefhebber van de sliding. De tegenstander op snelheid met de bal aan de voet, jij in volle ren erop af, een beetje opzij hangen, dan je benen naar voren gooien en op het moment dat de tegenstander de bal weer beroert met volle kracht je voet ertegen planten zodat de man naar het gras gaat, de bal vrij voor je ligt en de scheidsrechter roept: 'Doorspelen, doorspelen.' Een prettiger sensatie was nauwelijks denkbaar.

'Waar denk je aan?' vroeg Elsa, toen ze Sjaak in gedachten op de bedrand zag zitten. Sjaak haalde zijn schouders op.

'Depri?'

'Niet echt. Ik heb zin om de jongens weer te zien.'

'Vrouwen erbij?' had Bas gevraagd, nadat Sjaak zich met de reünie had verzoend. Die had na kort nadenken zijn hoofd geschud: 'Daar komt alleen maar ellende van.'

Wie zouden komen opdagen? Rolf natuurlijk. Ging hij nog een week per jaar mee fietsen. Van Doorn? Had hij al een paar jaar niet meer gezien. Stille Willem, Wilfred, Jeroen, Gert, Floris... En Foort? Dat zou wat zijn. Foort. De beste voetballer met wie hij ooit had gespeeld. Ongrijpbaar. Als voetballer en als mens. Zoals hij plots het team binnen was gekomen, was hij ook weer verdwenen. Als een dief in de nacht de pleiterik gemaakt. Op een zaterdag was hij zonder afmelding weggebleven. En de zaterdag daarop, en de zaterdag daarop. Natuurlijk hadden ze die wedstrijden verloren. Het vijfde zonder Foort was als een computer zonder processor.

‘Gaaf het laaf worden?’ vroeg Elsa, half gesmoord door Sjaaks zoen.

‘Wat denk je zelf?’

‘Let een beetje op. Je bent geen vijfentwintig meer.’

Vlak voor vertrek ritste hij voor de zekerheid zijn tas nog een keer open. Ja, ze zaten erin, de voetbalschoenen. Hij was inderdaad geen vijfentwintig meer, bedacht hij fietsend, voetbaltas op het stuur. Althans, zijn lichaam niet. Zijn geest was nooit ouder geworden dan twintig en daar was hij trots op. Hoewel hij een serieuze baan had als hoofd communicatie van het Historisch Museum, voelde hij zich nog steeds student. Nog altijd zat hij graag met vrienden in het café, nog steeds ging hij naar nieuwe bandjes in Paradiso, nog immer voetbalde hij in de reguliere competitie en niet bij de veteranen. Nee, hij had zich niet laten kisten door de tijd. Hij niet.

Hij snoof de dikke, volle lentelucht op. Ja, hij stopte met voetbal, maar niet met leven. Net voorbij de brug over de Amstel hoorde hij zijn naam. Rolf kwam hem achterop en sloeg hem zo hard op zijn schouder dat hij bijna de macht over het stuur verloor. Rolf had een breed gezicht, met nog altijd een dikke bos blond haar.

‘De pensionado!’

Rolf was net als hij bij de oprichting van het team geweest en een jaar of vijf geleden gestopt. Op verzoek van zijn vrouw. Die vond het voetbal en de nazit een te grote hap uit het weekend nemen. Vooral nu ze kinderen hadden. Rolf was overgestapt op tennis. Sjaak had hem erom uitgelachen. 'Tennis is een spel, voetbal een sport,' had hij gehoord. Desondanks hadden ze contact gehouden en spraken ze zo nu en dan af voor een bier-tje of een film.

'Wat ben je vroeg,' zei Sjaak.

'Victor speelt om één uur, pak ik nog een helftje van mee. Daarna kom ik bij jou kijken.'

De zoon van Rolf was de eerstgeborene van het vijfde. Sjaak herinnerde zich de gebeurtenis nog goed. Toen zeiden ze al tegen elkaar: 'We worden oud.' En: 'Straks spelen we met onze zonen in een team.'

'Waar speelt hij nu? De c-tjes?'

'Nee man, hij zit al in de B. De B1 om precies te zijn. Hoofdklasse.'

Sjaak floot tussen zijn tanden. Jarenlang was hij te onrustig geweest, waardoor zijn relaties nooit langer dan een jaar of twee duurden. Voordat de kinderwens prangend werd, liep hij tegen een nieuwe liefde aan. Toen hij Elsa ontmoette, was zij zesendertig. Ze was al vrij snel over kinderen begonnen, maar omdat ze het zo goed hadden met elkaar, hadden ze de beslissing voor zich uit geschoven. Tot hij terugkwam van een fietsweek met vrienden en ze hem vertelde dat ze de pil had weggegooid. Eerst waren ze vrolijk verdergegaan met hun liefdesleven, een keer of drie per week. Toen daar geen zwangerschap uit rolde, concentreerden ze de seks rond de eisprong. Toen ook dat vruchteloos bleef, ging Elsa temperaturen. Op commando moest hij haar beminnen. De lol in seks was steeds

verder te zoeken. Misschien wel daarom bleef de zwangerschap uit, tot groot verdriet van Elsa. Haar jaren verstreken. Op haar veertigste besloot ze geen IVF te ondergaan, maar twee katten te nemen.

‘De natuur heeft het niet gewild,’ zei Sjaak als iemand ernaar vroeg.

Diep in zijn hart had hij een zoon gewenst. Een jongen met wie hij kon voetballen, naar voetbal kon kijken en erover kon lullen.

‘Wat een eer, man. Een afscheidswedstrijd. Heb ik nooit gehad.’

‘Ach, het is een excuus om de jongens bij elkaar te krijgen. Een eerbetoon aan ons, ouwe lullen.’

‘Wie komen er allemaal?’

Sjaak haalde zijn schouders op. ‘Bas heeft de uitnodigingen verstuurd.’

‘Ook aan Foort?’

‘Vind hem maar eens. Ik heb hem een paar dagen geleden nog tevergeefs gegoogeld.’

‘Als Google je niet vindt, besta je niet,’ meende Rolf.

‘Dat zou wat zijn. Als hij toch eens zou komen opdagen.’

‘Hoelang geleden is het nu? Een jaar of vijftien?’

‘Zoiets.’

‘Van mij hoeft niet iedereen te komen. Ron bijvoorbeeld.’

Sjaak begon te lachen. ‘Onze eerste aanvoerder. Die heb ik verdrongen. Herinner jij je Willem nog? Stille Willem? De verdediger die onder alle voorzetten door dook?’

‘En linksback Toon? Met een handvol vet in zijn korte krulletjes en een Hitlersnorretje?’

Sjaak was Toon niet vergeten. Toon liet op een zaterdag het team weten dat hij een kamer vrij had boven zijn appartement.